

LearnEnglish Aile Programı

*Birlikte öğrenmenin
keyfini çıkarın!*

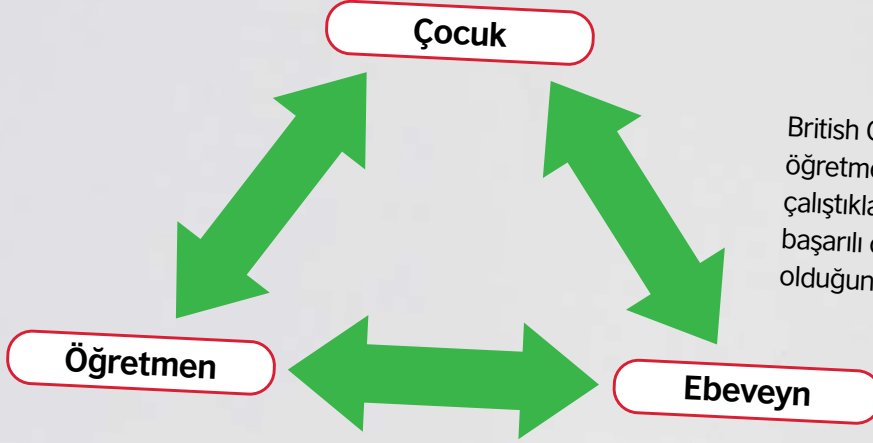
**Tekerlemelerle
İngilizce öğrenmek**

Önsöz

Çocuklarınızın öğrenme sürecinin bir parçası olmanın, hem onların tutumları hem de öğrenme hızlarında olumlu bir etkisi olabilir. Ebeveynlerin sınıfın dışında çocuklarına yardım etmeleri, çocukların okuldaki başarıları açısından gerçek anlamda faydalıdır.

İngiltere Eğitim Bakanı Jim Knight 'Ebeveynlerin ilkokul çağındaki çocukların öğrenimlerinde öğretmenlere göre altı kat daha fazla etkisi var. Çocuğunuzu teşvik etmek için birkaç adım atabilir ve İngilizceyi kullanmadaki güvenini pekiştirebilirsiniz' diyor.

British Council eğitim uzmanları ebeveynleri desteklemek için yeni LearnEnglish aile ürünlerini ve hizmetlerini geliştirdi. Bu ürünleri çocuğunuzla birlikte kullanmaktan zevk alacağınızı umuyoruz. Ne de olsa birlikte öğrenmek eğlencelidir!

British Council'in küresel deneyimi, öğretmenler ve ebeveynlerin birlikte çalıştıklarında çocukların öğrenimde başarılı olma şanslarının daha fazla olduğunu göstermektedir.

Tekerlemeleri kullanmak

Pek çok kültürde basit tekerlemelerin doğuştan bilindiği düşünülür. Küçük çocukların çoğu konuşmaya başladıkları andan itibaren kendi kendilerine ses çıkarmaktan ve yeni sesler denemekten hoşlanırlar ki; bu da daha sonra tekerlemelerden hoşlanacaklarının habercisidir. Çoğu da sesleri taklit etme, dil ve tekerlemelerin özel ritimlerini kavramalarını sağlayan beceri ve içgüdüye sahip gibidir.

Tekerlemelere özel dili algılamak ve tekrarlamak küçük çocuklar için bir başka oyun şeklidir. Tekerlemeleri bilinçsiz olarak ve çaba harcamadan öğrenirler; bu onlar için bazı yetişkinler için olduğu gibi zahmetli bir iş değildir.

Çocuklar, tekerlemelerin kısa metinleriyle oynayarak İngilizce dilinin mekaniklerini keşfederler. Dilin nasıl işlediğini anlar ve İngilizcenin 44 sesi ve 26 alfabe harfi arasındaki ilişkiyi – okumaya başladıkları zaman sözcükleri meydana getiren sesleri çözümlerinde yardımcı olan bilgileri - kavrarlar. Dilin bu türünün – öğrenmenin erken aşamasında kafiyelerle oynamanın - değeri yeterince ciddiye alınmamakta ve küçümsenmektedir.

Tekerlemelerle küçük çocuklara yönelik basit şiirler arasında bir fark vardır. Tekerlemeler genel olarak kısırdır ve kafiyeli sözcükler ile ilgi çekici, kolaylıkla tekrarlanabilen ritimlerdeki ses ve sözcüklerin tekrarını içeren bir metni ezberden okumak için sesin melodik olarak kullanılmasına dayanırlar. Geleneksel ve iyi bilinen tekerlemeler bazen Mother Goose tekerlemeleri veya yuva tekerlemeleri olarak sınıflandırılırlar. Bunlardan, 'Twinkle, Twinkle, Little Star' ve 'Humpty Dumpty' gibi pek çoğu İngiliz kültürünün bir parçası olarak kabul edilir.

Diğer taraftan 'ilk şiirler'in, dil oyunlarından çok duyguların, hayal gücünün ve çocuğun kendi bulunduğu ortamın dışındaki fikirlerin keşfedilmesini tetikleyen bir anlamı vardır. İlk olarak, şiirler geleneksel ya da modern olabilir; bunlar erken dönemlerdeki tekerlemelerin doğal bir gelişimidir. Genellikle daha az bilinirler ve yuva tekerlemeleri gibi nesilden nesile geçme olasılıkları daha azdır.

Neden tekerlemeler?

Tekerlemeler taşınabilir oyun araçlarıdır. Ebeveynler ve çocuklar bunları bir ruh halini değiştirmek ya da sıkıntılı bir anı eğlenceye dönüştürmek için her zaman ve her yerde söyleyebilirler. Tekerlemeler için zemin oluşturmak amacıyla herhangi bir oyuncağa, araca, hatta kitaba ihtiyaç duyulmaz; oyunu harekete geçirmek için sözcükleri söyleyen sesin ritmine dayanırlar. Bazıları, anlaşıldıklarından emin olunmasını sağlayan ve ezberlemeye yardımcı olan fiziksel hareketlerle birlikte söylenebilir.

Küçük çocuklar için bir tekerleme, onların sınırlı dikkat sürelerine uygun bütün ve kısa bir deneyimdir. Özetlenmiş bir hikâye gibidir: bir başı, bir sonu ve kendine ait bir içeriği vardır. Çocuklar bir kez bu sıralamayı kavradıklarında, söyleme hızları durumlarına göre değişebilse de, dil içeriğinin sabit kalacağını bildikleri için kendilerini güvende hissederler. İlgi çekici –çoğunlukla televizyon reklamlarının metinlerinde kullanılanlarla benzerlik gösteren –eğlenceli sözcükler ve kısa metin kolay ve hızlı bir şekilde ezberlenmesini sağlar.

Küçük çocuklar hemen İngilizce iletişim kurmak isterler ve istediklerini söyleyemedikleri için canları sıkılır. Tekerlemeler, çocuklara daha ilk dersten itibaren 'oldukça fazla İngilizce konuştuklarını ve bunu yetişkinler gibi hızlı yaptıklarını' hissetme olanağını tanır. Onları motive eden derin tatmin duygusu İngilizce oyun oynadıkları için eğlenmelerinden değil, bir tekerlemeyi ezberlemek gibi belirli bir ödevi başarılı bir şekilde gerçekleştirene dek ısrar etmelerinden kaynaklanır.

İngilizce konuşmayı öğrenmek bazı küçük çocukların gözünü korkutabilir; tekerlemeleri bilmek, özellikle de İngilizce öğrenmeye başladıkları ve kaydettikleri ilerlemenin yeterince hızlı olmadığını hissettikleri ilk aşamalarda onları teşvik eden motive edici atlama taşları sunabilir.

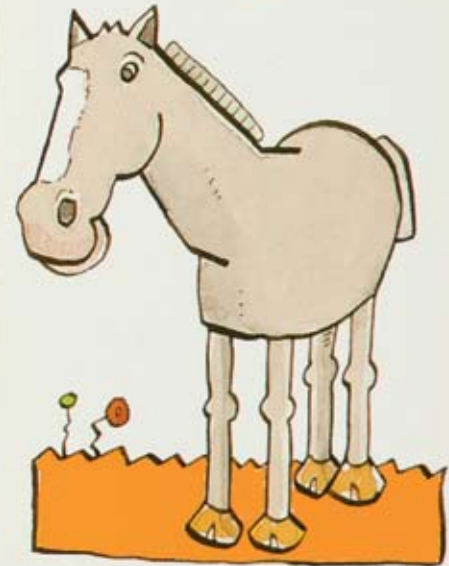
Bazen İngilizce konuşma konusunda utangaçlık gösteren küçük çocuklar, çoğunlukla konuşmaya, kendilerini teşvik eden bir yetişkinle birlikte tekerleme söyleyerek başlarlar. Sabit ve eğlenceli bir metni paylaştıklarında kendilerine olan güvenleri artar ve sonunda kısa bir tekerlemenin büyük bir kısmını kendi başlarına söyleyebilecek duruma gelirler.

Tekerlemelerin seçilmesi

Bir tekerleme koleksiyonu (tekerleme bankası) oluşturmak önemlidir. Bunu yapmak için, ebeveynlerin, tekerlemelerin uzunluğuna ve çocukların ilgileri ile öğrenmeye hazır olma durumuna göre her hafta bir ya da iki yeni tekerleme göstermek için hazırlıklı olmalıdırlar. Bazı günler çocuklar yeni malzemelere karşı daha açık olurlar ve bu ruh hallerine uyum sağlamak önemlidir.

Tekerlemeler aşağıdaki yerlerde bulunabilir:

- **resimli tekerleme kitapları** – Jessica Souhami tarafından yazılan ve Frances Lincoln tarafından yayınlanan *In the Dark, Dark Wood* gibi tek bir tekerlemeden oluşan resimli kitaplar
- **tekerleme antolojileri** – Opal Dunn ve Adriano Gon tarafından yazılan ve Frances Lincoln/Mother Goose Sterling Publishers tarafından yayınlanan *Number Rhymes to Say and Play!* gibi bir dizi tekerlemeden ve büyük olasılıkla daha az resimden oluşan kitaplar
- **geleneksel tekerlemeler** – *The Ladybird Book of Nursery Rhymes* – *Humpty Dumpty*

F

Aile bireyleri – Aile bireyleri tarafından bilinen tekerlemelerin öğrenilmesi, paylaşımı arttıracak ve aynı zamanda çocukları katılmaya teşvik edeceği için yararlı olacaktır.

Ebeveynler tekerlemeleri derlerken kendilerinin de hoşlandıkları tekerlemeleri seçmeli ve aşağıdakileri göz önünde bulundurmalıdır:

- çocukların artan İngilizce düzeyi
- çocukların gelişen ilgi alanları ve cinsiyetlerine yönelik ihtiyaçları – özellikle erkek çocukları aşağıdaki tekerlemenin içerdiği fiziksel hareketlerden çok hoşlanır:

Jeremiah, blow the fire,
Puff, puff, puff.
First you blow it gently . . .
Then you blow it rough.

- öğrendikleri faydalı sözcükleri günlük konuşmalara aktarma ihtiyacı
- mümkünse, aile bireyleri tarafından bilinen bazı tekerlemeleri ekleme ihtiyacı
- ailedeki kişilerin isimleri ile değiştirilerek kişiselleştirilebilecek isimler içeren tekerlemeleri ekleme ihtiyacı:

Diddle, diddle dumpling.
My son John,
Went to bed
With his trousers on.

- aile içindeki faaliyetlere ya da rutin aktivitelere uyarlanabilecek bazı tekerlemeleri ekleme ihtiyacı:

I scream,
You scream
We all scream for ice-cream

What would you like?
Chocolate, lemon, vanilla or . . .
One is for you/And one's for me.

Pek çok ihtiyacı karşılayacak oldukça geniş tekerleme seçenekleri vardır:

Selamlaşma ya da vedalaşmayla ilgili tekerlemeler

Hi Mary!
How are you?
Fine, thanks.
What about you?

Hareketli tekerlemeler ve parmak oyunu tekerlemeleri

10 fingers,
10 toes,
2 eyes
And a round nose.

Tekerleme oyunları

Acker Backer, Soda Cracker, Acker Backer Boo!
Acker Backer, Soda Cracker
Out goes YOU!

One potato, two potatoes, three potatoes, four,
Five potatoes, six potatoes, seven potatoes, more?
One banana, two bananas, three bananas, four. . .

Konulu tekerlemeler

Two big apples
Under a tree.
One is for you
And one's for me.

Rain, rain, go away!
All the children want to play.
Rain, rain, go away!
Come again another day

Geleneksel tekerlemeler/Mother Goose tekerlemeleri

Twinkle, twinkle, little star
How I wonder what you are
Up above the world so high
Like a diamond in the sky
Twinkle, twinkle, little star
How I wonder what you are.

Tekerlemeler nasıl söylenir

Bir tekerlemenin canlandırılması ebeveynlerin seslerini, gözlerini, yüz ifadelerini ve beden dillerini nasıl kullandıklarına bağlıdır (bkz. British Council'in *Çocuğunuzla İngilizce Konuşmak* kitapçığı).

'Two big apples' is taken from *Number rhymes to say and play* by Opal Dunn and illustrated by Adriano Gon, published by Frances Lincoln Ltd, copyright ©2003.

Çocuğun dikkatini çekebilmek için, yeni bir tekerlemenin öğretilmesi, sesin tekerleme boyunca çocuğu yönlendireceği etkileyici bir deneyim olmalıdır. İşitme duyuları yetişkinlerinkine göre daha keskin olan çocuklar tekerlemeyi öğrenmeye başladıkça, yetişkinin duygularını seslerinden nasıl algılayacaklarını öğrenir ve artık fiziksel hareketlere ihtiyaç duymazlar. Bu gerçekleştiğinde çocuk genellikle fiziksel hareketleri devralır ve ebeveyn bu hareketleri yapmaktan vazgeçebilir.

Pek çok geleneksel örnek hem tekerleme hem de şarkı şeklinde söylenebilir. Başlangıçta, çocuğun bir tek öğrenme görevi – sözcükleri algılama – olması açısından tekerleme olarak söylenmeleri daha iyi olacaktır. Çocuğun, sözcüklerle aynı anda melodisini de öğrenmesi gerekirse, bir defada iki şeyi birden öğrenmesi gerekecektir ki bu bazı çocuklar için daha karmaşık olabilir.

Tekerlemeyi önce şarkı şeklinde söylemeyi öğrenen çocuklar, şarkı şeklinde söylenen dili konuşma diline aktarmakta güçlük çekecek ve bu da bazı sözcük gruplarını konuşmaya aktardıklarında 'şarkı söyler gibi' konuşmalarına yol açacaktır.

Yeni bir tekerlemeyi anlamak

Tekerlemeler, bir kafiye oluşturmak üzere bir araya getirilmiş sabit sözcük grupları ya da ifade bloklarından oluşur. Çocuklar genellikle bu sabit sözcük gruplarını, tek başına birer sözcük olarak değil de bir bloğun parçası olarak duydukları 'the' ya da 'for' gibi daha küçük işlevsel sözcükleri fark etmeden algırlar (örn. 'one's for you').

Pek çok tekerleme kitabında, anlamayı kolaylaştıran bir resim bulunur. Böyle bir resim yoksa ebeveynler hemen bir resim çizebilir ya da anlamı desteklemek için oyuncakları ya da etrafındaki eşyaları gösterebilirler. Sözcükler çevrilecekse, bunların ana dildeki karşılıkları fısıltı halinde sadece bir kez söylenmeli ve arkasından İngilizce sözcük tekrarlanmalıdır.

Yeni bir tekerlemenin öğretilmesi

Ebeveynler yeni tekerlemeleri öğretirken çocuk dilini kullanmalıdır (bkz. British Council'in Çocuğunuzla İngilizce Konuşmak kitapçığı). Kısa tekerlemelerin içerdiği dil genellikle kolaylıkla taklit edilebilir ve algılanabilir niteliktedir; bu nedenle, çocuklar tekerlemeyi daha iyi algıladıkça çocuk dili teknikleri daha az kullanılabilir hale gelecektir.

Çocuklar, öğrendiklerini pekiştirmeleri gerekiyorsa, sözcükleri, sesleri ve anlamları kendilerine göre ve istedikleri sürede çözmek ve karşılaştırmak için gözden geçirmek üzere zamana ihtiyaç duyarlar. Özellikle yeni bir tekerleme öğrenmeye başladıkları ilk aşamalarda, acele ettirilmemeli ve bir yetişkinin hızına göre çalışmaya zorlanmamalıdır.

Tekrarlamalar yetişkinlere sıkıcı gelse de, çocuklar için, dili ve sesleri bilinç altında düzeltme olanağı tanımları açısından önemlidir. Tekrarlamalar aynı zamanda bildiklerinden emin olmalarına olanak tanır ve böylelikle kendilerine güvenmelerini sağlar.

Tekerlemeyi yavaş yavaş, canlandırarak ve anlamını hareketler, resimler ya da çevredeki eşyalarla destekleyerek söyleyin. Tekerlemeye ilişkin herhangi bir hareket yoksa

basit hareketler icat edin, çünkü fiziksel katılım ezberlemeye yardımcı olur ve hareket 'kendini iyi hissetme' unsurunu oluşturur. Önemli sözcükleri ve kafiyeli sözcükleri vurgulayın ve gereken yerlerde sözcüğün çocuğun ana dilindeki karşılığını fısıldayın.

Yeni bir tekerleme iyice öğrenildiğinde, çocuklar, satırları bir o bir siz söyleyeceğiniz şekilde sırayla tekrarlamaya hazır olacaktır. Sırayla söylemek, dikkatli dinleme ve risk almanın yanı sıra karşıdaki kişi ile empati kurma ve onun ne zaman konuşacağına karar vermeyi içerdiğinden önemli bir beceridir.

Çocuklar tekerlemenin büyük bir kısmını ezbere bilseler de, tekerlemeyi tek başlarına söylemeye hazır olmayabilirler.

Serbest zamanlarda tekerleme söylemek

Aile içinde ne kadar çok tekerleme söylenirse, bunların içerdiği basit günlük dil o kadar çabuk çocuğun yaşamının ve konuşmasının bir parçası haline gelir. Kişisel bir tekerleme koleksiyonu oluşturmak önemlidir, çünkü çocuklar ne kadar çok tekerleme bilirlerse o kadar daha öğrenmek isteyeceklerdir. Tekerleme söylemek eğlencelidir!

Ebeveynler ve çocuklar, boş zamanlarında, örneğin süpermarkette kasa kuyruğunda beklerken ya da uzun bir yolculuk sırasında, bir ya da iki tekerleme söyleyebilirler. Bunları ebeveynler başlatmalıdır ancak çocuklar kendi önerilerini eklemeyi severler. Çocuklar çoğunlukla tekerlemeyi tekrarlamaya ihtiyaç duyarlar; ikinci okuma onlara söyleme şekillerini yansıtır ve düzeltme şansı verir. Çocuklar sürekli olarak telaffuzlarını düzeltirler ancak acele ettirilirse ve alıştırmaya yapma olanakları yoksa bu düzeltme gerçekleşemez. Yeni tekerlemeleri, ciddi tekerleme zamanlarına bırakmak daha iyi olacaktır.

Tekerleme zamanları

Planlanmış tekerleme zamanları aşağıdakileri içermelidir:

- en sevilen eski tekerlemeler
- kısa bir süre önce öğrenilen tekerlemeler
- en son öğrenilen tekerleme.

En çok sevilen bir ya da iki tekerlemeyle başlamak iyi olacaktır, çünkü bu, çocuğun kendi dilinde düşünmekten İngilizceyi dinlemeye ve kullanmaya geçmesini kolaylaştıracaktır. Sevilen bir tekerlemenin kaç kez tekrarlanacağı çocuğun ruh haline bağlıdır. İkinci tekrar daha fazla paylaşım içermeli ve üçüncüsü, keyfi yerindeyse, çocuğa tekerlemeyi ya da bir kısmını tek başına söyleme olanağı sunmalıdır.

Planlanmış bir tekerleme süresinin uzunluğu, bunun tek bir derste ya da İngilizce dersine bir alıştırmaya olarak söylenip söylenmediğine bağlıdır (bkz. British Council'in Çocuğunuzla İngilizce Konuşmak kitapçığı). Kendi dillerinde okumayı bilen çocukların programı anlayabilmeleri için tekerlemelerin ilk satırlarını kullanarak önceden bir program hazırlamak eğlenceli olacaktır. Daha sonra, çocuklar daha çok tekerleme öğrendiklerinde, kendi programlarını kendileri hazırlamaları istenebilir.

Tekerleme gösterileri

Bir yetişkinin doğum günü gibi özel günlerde, çocukların bir ya da iki tekerleme söyleyebilecekleri bir tekerleme gösterisi planlayabilirsiniz. Çocuklar becerilerini göstermekten hoşlanırlar ve aldıkları övgü onları motive etmekte çok yararlı olacaktır. Gösteriye hazırlanmak, çocukların alıştırmaya yapmaları ile telaffuz ve performanslarını düzeltmeleri için geçerli bir neden oluşturacağından önemlidir.

Ebeveyn ve çocukların tekerlemeyi sıra ile ya da birlikte seslendirmeleri anlamına gelen koro halinde söylemek de eğlenceli olabilir. Utangaç çocuklar, kendi başlarına söyleme cesaretini toplayana kadar koroya katılabilirler.

Kaydetme

MP3 çalarlar aşağıdaki durumlarda tekerlemeleri kaydetmek için mükemmel fırsatlar sunar:

- kaydedilmiş bir tekerlemeyi dinlemek
- tekerlemeyi kaydetmek
- kaydedilmiş bir tekerlemeyi tekrar çalarak dilin nerede geliştirilebileceğini görmek
- daha iyi bir ikinci kayıt yapmak.

Çocuklar kendi 'hataları' konusunda hassastır ve çoğu, telaffuzlarından memnun kalana kadar her seferinde tekrar kaydetmeyi ister.

Tekerleme kitapları hazırlamak

Latin alfabesini ve 26 harfin sesini bilen çocuklar çoğunlukla tekerlemeleri nasıl okuyacaklarını ve hatta yazacaklarını öğrenme konusunda isteklidir. Bilinen basit bir tekerlemenin bir kopyasını çıkarın, birlikte okuyun ve daha sonra çocuğun tekerlemeyi, her sözcüğe tek tek işaret ederek yüksek sesle söylemesine izin verin (kendi kendine söyleme). Çocuklar kısa bir süre sonra, İngilizce yazılmış basit bir metni okuyabildiklerinin farkına varacaklardır. Tekerleme sayfasını süslemelerine izin verin, bu onlara metin üzerinde göz gezdirmeleri için zaman tanıyacaktır.

Bir kaç sayfayı tamamladıklarında, bunları bir tekerleme kitabı haline getirin. İngilizce yazma konusunda ne kadar ileri olduklarına bağlı olarak, kendi 'içindekiler' ve kapak sayfalarını hazırlamalarına izin verin.

Bir daha kitap hazırladığınızda, bazı çocuklar tekerlemeleri kendi el yazılarıyla yazmak isteyebileceklerdir. Ayrıca doğum günü ya da tebrik kartları hazırlamak da isteyebilirler.

Kendilerinin hazırlayacakları bu kitaplar, çocukları kendi tekerlemelerini yazmaya teşvik edebilir. Bazı çocuklar bildikleri tekerlemeleri kişiselleştirerek ya da diğer tekerlemelerden ifade bloklarını yeniden kullanarak kendi tekerlemelerini yazmaya başlayabilirler. Onları cesaretlendirin, çünkü bu bir yaratıcı yazma türüdür.

Resimli tekerleme kitaplarına bakmak da gözden geçirme olanakları sunar. Hikâyeli tekerleme kitaplarıyla başlayın, çünkü kullanılan dilin çok sayıda resimle desteklenmesi nedeniyle çocuklar hikâyeleri kendi kendilerine anlatabileceklerini ya da okuyabileceklerini fark edeceklerdir. Genellikle çocukların sözlü olarak henüz bilmedikleri çok sayıda tekerleme içermeleri nedeniyle antolojiler yeni başlayanların hevesini kırabilir.

Tekerlemeleri okumak

Araştırmalar, çocukların ezbere bildikleri basit tekerlemeleri 'okumalarının', akıcı okumayı öğrenme sürecinde önemli bir aşama oluşturduğunu göstermiştir. Metinde yer alan yazılı sözcükleri işaret ederek bilinen bir tekerlemeyi söylemek, İngilizce yazılmış bir metni okuyabildiklerini fark edecekleri için, çocuklar için heyecan verici bir deneyimdir.

*Go to bed late,
Stay very small.
Go to bed early,
Grow very tall.*

Bu aşamada çocuklar sadece, tekerlemelerin sabit sözcük gruplarında yer alan, önceden sözlü olarak bildikleri sözcükleri okuyabilirler. Bu 'okuma' onları, tekrarlanan sözcüklerin şekillerini tanımaya ve daha sonra tanıyabilecekleri ve 'okuyabilecekleri' kendi sözcük birikimlerini oluşturmaya yönlendirecektir. Yaklaşık olarak aynı zamanda tanıdıkları sözcüklerin seslerini analiz etmeye başlayacaklardır (bkz. British Council'in *Resimli Kitapları Birlikte Okuyarak İngilizce Öğrenmek* kitapçığı). Çocukları bu konuda cesaretlendirmek için sevilen bir oyun, 'four', 'door', 'more', 'floor', 'saw' gibi kafiyeli sözcükleri bir araya getirmektir.

Ebeveynler – ve öğretmenler – pek çok basit tekerleme bilen ve bunlardan hoşlanan çocuklarda kendiliğinden gelişen okumayı öğrenme sürecinde bu önemli adımın her zaman farkında değillerdir.

Tekerlemeleri okuyabilen çocuklar, basit şiirleri okumaya doğal olarak geçerler. Çocukların tekerleme ve şiirleri çok iyi algılama kabiliyetleri, yaklaşık sekiz yaşından sonra eğitilirse, dil edinimi yaşam boyu süren bir beceri haline gelecektir.

www.britishcouncil.org/parents

British Council tarafından ebeveynlere destek olmak için belirlenen kitapçıklar dizisi:

- *Çocuklar Bir Başka Dil Olarak İngilizceyi Nasıl Öğrenir?*
- *Çocuğunuzla İngilizce Konuşmak*
- *Resimli Kitapları Birlikte Okuyarak İngilizce Öğrenmek*
- *Tekerlemelerle İngilizce Öğrenmek*

Yazan Opal Dunn, İngiliz Yazar ve Eğitim Danışmanı ve RealBook News'un kurucusu

© **British Council 2008**